

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 1. De conditionibus requisitis in Pœnitente, vt censeatur capax
sacramenti Pœnitentiæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

& quantum potest publicam ei notitiam conferat : quæ tamen obligatio respectu Pœnitentis qui particeps est criminis, vix contingere potest, quia nemo seipsum in iudicio denuntiare tenetur : quod moraliter loquendo faceret denuntiando complicem. Potest autem sæpe contingere respectu eorum, quorum non fuerit socius criminis : & tunc suæ obligationi debet satisfacere per seipsum : quod si non possit, vel excusabitur, vel certe, si bonum commune non relinquat locum excusationi, per alium faciet, cui rem communicet extra confessionem.

Postremum est, eodem modo quo ad corrigendum complicem vti licet in dicitur Confessarij, licere quoque ad vitandum aliquod magnum nocuum, aut ad procurandum aliquod magnum bonum honeste de causa. Sic (ait Suarez sub finem eiusdem 4. sectionis) a iultera potest per Confessarium monere socium criminis, vti se in tuto collocet, eo quod maritus ei mortem machinetur. Item si duo fuerint socij in furto, & vnus eorum morti vicinus restituit, potest per Confessorem monere complicem, vt intelligat vel se esse liberum, si toto restituito, partem eidem complici remisit : vel illam ipsam partem esse suis hæreditibus restituendam. Quibus casibus similes alij excogitari possunt. Arque hæc hæc tenus de Confessario. Laus Deo.

LIBER QVARTVS DE POENITENTE.

P R A E F A T I O.

ADEM methodo, qua antea de Confessario, dicturi de Pœnitente trademus primò qua in eo antecedere oportet Sacramenti Pœnitentiæ usum : nempe conditiones sine quibus non censetur eiusdem Sacramenti capax, & preparationes quibus ad præsumendum usum debet se disponere, cuiusmodi sunt ex parte quidem intellectus, conscientia ex amen, ex parte verò voluntatis, excitatio ad eundem usum. Trademus secundò rationem, qua debet ad eum ipsum usum concurrere, exequendo rei, & accusatoris, restisque muneris. Tertio demum, que incumbunt ei agenda post talem usum : cuiusmodi (præter gratiarum actionem usurpandam imitatione Leprosi, qui ex D. Luca cap. 17. vt vidit quia mundatus est, regressus est cum voce magna magnificans Deum, & cecidit ante pedes Domini Iesu gratias agens) sunt : tum impletio Pœnitentiæ à Confessario impositæ, de qua commodius dicetur in sequenti parte, cum de satisfactione : tum executio concepti propositi emendandi vitam : tum demum opera quorum usum emendatio vitæ exigit : nimirum oratio, ieiunium, & elemosyna. Complectetur ergo hic liber in prima quidem parte capita sequentia. Primum de conditionibus requisitis in Pœnitente, vt censetur capax Sacramenti Pœnitentiæ. Secundum de examine eidem vsui præmittendo ab eodem Pœnitente. Tertium de excitatione voluntatis ad talem usum. Quartum de ratione qua Pœnitens ad eundem usum concurrere debet. Quintum de executione propositi emendandi vitam, concepti in illo ipso vsu. Reliqua verò in tribus reliquis partibus, quarum secunda erit de oratione, tertia de ieiunio, & quarta de elemosyna.

CAPVT PRIMVM.

De conditionibus requisitis in Pœnitente, vt censetur capax Sacramenti Pœnitentiæ.

S V M M A R I V M.

1. Conditiõ vsus rationis, & quomodo ea deprehendatur a Iesse.
2. Conditiõ susceptionis Baptismi.
3. Conditiõ notitiæ necessariorum ad salutem, siue agendorum, siue credendorum.
4. Conditiõ intentionis suscipiendi tale Sacramentum.

RÆMONENDVM est hominem in hac tantum vita capace esse Sacramentorum quia instituta sunt vt medicamenta humane nature : postquam autem homo per mortem ad æternæ gloriæ terminum peruenit, non est

amplius talium medicamentorum capax : cum, tanquam nullo modo obnoxius morbis, non habeat opus Medico : damnatus verò, tanquam æger omnino desperatus, medicamentis foneri non debet. Ad quam vitæ conditionem, in Pœnitente, vt capax sit Sacramenti Pœnitentiæ, quatuor alias accedere oportet : quarum prima est (quæ à natura suppeditatur) vsus rationis tanquam necessarius ad exercendam in praxi Pœnitentiæ fori, Pœnitenti incumbentem contritionem & confessionem.

Sed aduerte difficultatem esse quando talis vsus contingat pueris. Quod enim cum glossa ad cap. 1. De delictis puerorum, communiter assignatur septimus annus, procedere quidem potest quoad forum externum ; in quo locus est præsumptioni : non tamen quoad internum, in quo veritas exigitur : & in rei veritate, alij citius ad rationis usum, seu discretionem inter bonum & malum, alij tardius perueniunt, vt experientia docet : septennium autem nonnunquam præueniri, patet ex puero illo quinquenni, quem D. Gregorius in lib. 4. Dialog. cap. 18. refert blasphemantem in sinu patris suffocatum esse à Dæmone. Itaque res diiudicanda relinquatur viro prudenti ex iudiciis, quæ puer ipse ostendit discretionis inter bonum & malum : vt si verecundetur ob malefactum : aut si interrogetur, liceatne innocentem interficere, aliena iniungere, Superiorem maledicere, & alia eiusmodi & respondeat negatiue : aut interrogatus an bonum sit pauperi esurienti panem portigere, Ecclesiam adire ad seruendum Deo, & alia similia, respondeat affirmatiue : quemadmodum in Enchir. Nauarrus cap. 21. num. 33. annotat. Quæ quidem indicia si adsint ante primum septennium, existimandum est adesse etiã capacitatem peccandi mortaliter, atque consistendi, etiam sub obligatione præcepti Ecclesiæ dati in cap. Omnia vtriusque sexus De Pœnitentiæ. & remiss. prout notatum est à Syluestro Confessio 2. quæst. 5. Si vero necdum adsint talia signa expleto ipso septennio, iudicandum est necdum adesse capacitatem, & obligationem ad hoc Sacramentum, ex Hostiensij in summa tit. de delictis puerorum. §. Pater.

Secunda conditiõ est, suscepisse Christi baptismum, cuius necessitas satis intelligitur ex eo quod Concilium Trident. sess. 14. cap. 2. statuit Ecclesiam in neminem iudicium exercere, qui non prius in ipsam per baptismi ianuam fuerit ingressus. Domesticos autem fidei, quos Christus Dominus lauacro baptismi, sui corporis membra temel effecit, si se postea crimine aliquo contaminauerint, non iam repetito baptismi ablui, sed ante hoc tribunal (Pœnitentiæ intellige) tanquam reos sibi voluit. Vnde constat (quod etiam habetur ex sequenti cap. 5.) Sacramenti Pœnitentiæ materiam esse sola peccata post baptismum commissa : quibus cum careat nondum baptizatus, censeri non potest capax talis Sacramenti. Adde quod nec sit aliorum sacramentorum, ex cap. Veniens. De presbyt. non baptizato.

Tertia conditiõ requisita ex parte mentis, est hanc imbutam habere notitiã necessariorum ad salutem ; nempe tum communium mandatorum Dei, & Ecclesiæ : quæ qui ignoret inter Catholicos viuens, rarus est, cum modus procedendi bonorum satis talia inculcet : tum etiam

præci-

præcipuorum mysteriorum Christianæ religionis (qualia sunt quæ in Symbolo Apostolorum traduntur credenda ab omnibus) eorum saltem quæ ab Ecclesia solemnizantur institutione festorum; vt ex D. Thoma Nauarro habet in *Enchir. prælud. 4. num. 19. & cap. 11. num. 18.* Rationem de illis erudienti rudes, habes in *precedenti lib. 2. cap. 13. sect. prior.* Causa autem necessitatis istiusmodi si conditionis, hæc reddi potest; quod Penitentia Sacramentum de se (vnde dicitur sicut & baptisimus, sacramentum mortuorum) instituitur ad peccatoris Deo mortui reuocationem ad vitam: arque adeo ad perdendum ipsum ex statu perditionis ad statum salutis: cui rei obstat ignorantia, siue memoratorum mandatorum, de quibus dictum est à Domino *Matth. 19.* Si vis ad vitam ingredi, serua mandata] siue præcipuorum mysteriorum credendorum fide catholica, cum item dictum sit à Domino. *Marci ultimo.* Qui non crediderit, condemnabitur.] Nam quæ ignorantur, seruari non possunt, & multo minus supernaturali fide credi: quomodo enim, vt habet *Apostolus ad Rom. 10.* credent ei quem non audierunt? Itaque talem ignorantiam depellere negligens, absolendus non est, tanquam destitutus sufficienti proposito emendationis, cum in eo peccet mortaliter, ex *Nauarro. in cit. numero 18.* & probatur ex detrimento quod per id animæ suæ, infert contra charitatem quam sibi met propter Deum debet.

4. Quarta conditio requisita ex parte voluntatis, est intentio postquam suscipiendi sacramentum, quod ex Christi institutione Sacerdos administrat audita confessione. Huius necessitas ostenditur à similibus, quia ex *cap. Cum pro paruulis. De consecr. distinct. 4. & ex cap. Maiores. de Baptismo. (de quare Suarez tom. 3. disp. 14. sect. 2. dicto 1.)* in adultis inualidus est baptisimus ex defectu intentionis illum suscipiendi. Quare erit & Penitentia sacramentum ex simili defectu; præsertim cum de se non requiratur tantum passionem suscipiendi vt baptisimus, sed etiam exigat actiones, per quas peccata sua retractet, & Ecclesiæ clauibus subiiciat propria voluntate: quam voluntatem dicimus intentionem suscipiendi Penitentia sacramentum: cuius impulsu illæ ipsæ actiones (contritio inquam, & confessio) exercentur. Non est autem necesse intentionem esse actualem: sed sufficere potest virtualis, quam præcesserit actualis non retractata, ratione cuius ipsa Sacramenti suscepcio censetur moraliter voluntaria: hinc iuxta *cap. Aggrotantes. De consecr. dist. 4. vt baptisimi, sic Sacramenti Penitentia capaces sunt, qui oppressi morbo, destituerunt usu rationis, quando ipsi testimonio amicorum habuerunt præcedentem voluntatem ea Sacramenta suscipiendi.*

Quod idem dicendum est de lapsis in phrenesim vel amētiam, ex *Sylu. in verbo Baptisimus. 4. quest. 14.* qui bene moner, quod si necessitas non vrgeret, sed speraretur reuocatio ad sanam mentem, differenda esset administratio Sacramenti, vt ipsum reciperetur cum actuali intentione.

CAPVT SECVNDVM.

De examine conscientia vsui Sacramenti Penitentia præmittendo à Penitente.

SVM MARI VM.

- 5 Quid sit examen conscientia, & quæ illi præmittenda.
- 6 Ratio instituendi examen conscientia.
- 7 Examen conscientia debet cum diligentia fieri.
- 8 Non esse necessarium vt tanta fuerit ea diligentia, quin maior adhiberi poterit.
- 9 Quid requiratur, vt sufficiens adhibita esse censetur, dua sententia extrema.
- 10 Media cum Nauarro tenenda.
- 11 Ratio habenda est persona, & aliarum circumstantiarum, in determinanda sufficientia talis diligentia.
- 12 Eiusdem diligentia defectus suppleri potest per interrogaciones Confessarij.
- 13 Quando id procedat, etiam si confessurus existimet se non adhibuisse sufficientem.
- 14 Quid sit agendum cum eo, qui confitetur se non adhibuisse diligentiam sufficientem in examinanda conscientia.

Examen conscientia dicitur discussio actio num vitæ nostræ in particulari, facta earum comparatione cum diuinis præceptis; vt corrigamus ea quæ in illis mala esse deprehenderit. Ante quod (tanquam magni momenti opus) oportet seipsum colligere, & in illius initio, Deum considerare præsentem; ipsum que adorare cum magna reuerentia, gratias ei agendo de multiplicibus beneficiis ab eo acceptis; cum naturæ, qualia sunt creatio, conseruatio, gubernatio, & peculiaris prouidentia: tum gratia; cuiusmodi sunt Christi incarnatio, merita, actiones, labores, tormenta, & mors nostri causa: item vocatio ad Christianismum, Sacramentorum institutio in remedium languotis animæ nostræ; & præparatio æternæ gloriæ. Oportet item Dei implorare auxilium ad examen ipsum pro rei dignitate instituendum, ad ipsius gloriam, & animæ nostræ salutem.

Instituendum autem ratio esse potest: vt seruatō ordine temporum, locis in quibus versati sumus, & personis cum quibus conuersati sumus, ac negotiis quæ gessimus in memoriā reuocatis; expendamus quæ ab ultimo simili examine nostro, cogitata sunt à nobis, dicta, vel facta, aut omisa contra virtutes exercendas, siue erga Deum, vt contra fidem spem, charitatem, religionem; quibus Deo debitis cultus redditur. Siue erga nos ipsos, vt contra charitatem, quā nosmet moderatē, & propter Deum amamus; item contra temperantiam, qua frænamus illicitas cupiditates: & fortitudinem, qua timori & audaciæ imponimus modum; patientiam, qua in aduersis, & humilitatem, qua in prosperis rebus moderationē retinemus: mansuetudinem, qua reprimimus imperum iræ; & penitentiam, quā debemus dolere de peccatis ad eorum expiationem. Siue denique erga proximum, vt contra charitatem fraternam, per quam illum sicut nos ipsos amamus, zelum item animarum quo harum salutem ad Dei gloriam procuramus, benignitatem, qua æquo animo ferimus & condonamus acceptas iniurias; iustitiam, qua reddimus unicuique quod suum est; liberalitatem & misericordiam, qua subuenimus indigenti nostra ope, taciturnitatem, veritatem, affabilitatem, simplicitatem, prudentiam, & modestiam, quibus conuiuiamus aliis cum ea qua par est edificatione, circumspectione, moderatione, animique candore: pietatem denique, & obseruantiam, ac obedientiam, quibus reddimus parentibus, & Superioribus debitum honorem, reuerentiam, & obsequium.

Ex quibus diuersis virtutibus distinguuntur diuersorum peccatorum species, explicandæ in confessione, vicibus quibus contigerint additis, ea ratione qua suo loco in sequenti parte exponetur, cum de ipsa confessione ex instituto dicitur. Sed quia non omnes ita valent ingenio aut pollent doctrina, vt possint in particulari statuere quæ habere debeant pro commissis, vel omisis contra aliquam virtutem seu datum de ea præceptum, catalogus eorum que censentur eius generis esse, texti solet pro minus idoneis ad tale exercitium, vt habeant vnde discutiendo conscientiam cognoscant quæ ex cogitatis, dictis, vel factis illam de se ita grauent, vt tanquam peccata exprimi debeant in confessione. Eorum catalogus continetur longa serie interrogacionum in *preced. libro secundo cap. 3. à sect. 4. propositarum, quas sicut Confessarij Penitenti, ita & hic sibi met intra se facere potest.*

Quod igitur hic addendum restat de eodem examine, sicut ex traditis à Nauarro. *ad cap. Fratres. De Peniten. dist. 5. a num. 661* sumpta documenta quædam de diligentia adhibenda in illo faciendō iuxta statutum Conc. Tridentini. *in sess. 14. cap. 5. & can. 7.* ac etiam iuxta rectoris rationis dictamen. Etenim ratio naturalis dicit, iustam curam, & neque maiorem neque minorem quam oportet, unicuique adhibendam negotio. Quapropter, cum Sacramentalis confessio perpetratorum peccatorum, negotium sit notabile, sit vt ea exigat, notabilem diligentiam in rememorandis illdem peccatis: nec censeri debet facta prout par est, cum non fuerit ei præmissum sufficientis conscientia examen: maximè cum huius defectum sequi solet in confessione defectus integritatis necessaria ad illius validitatem: quando quidem, loquendo moraliter, impossibile est (vt bene notat *Canus in relect. De Peniten. pars 6. conf. sionem integram fieri, nulla posita diligentia* in examinanda conscientia.